

# UJ KELELET

ESZDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

## A pápa

Az élet és a történelem egy kapu jár. Mikor az kivonult belőle, a történelem lépi át a küszöbét. A halál után már semmi sincs, csak történelem. Kutatás az igazság után. Horusz megmérte a szíveket és ez is történelemkutatás volt. A jó és rossz megmérése a keresztény hit is megtartotta az isteni serpenyöt, de a keresztény morál a kegyeletet állította melléje és ez a súlyokat nem a mérleg serpenyőjére rakta, hanem a nyelvére akasztotta rá. Az emberi szívnek, ha igazán nagy, ha olyan nagy, amilyen a Benedek pápáé volt, fájhat az igazságkutatásnak ez a bátortalansága. Igazi nagyságot nem szabad titkok alá temetni. A világosság csak a jelentékteleneknek árt, a nagyok nagyságának nem árthat.

Benedek pápáról el lehet mondani az igazságot, el is kell, mert jelentékeny ember volt és úgy élt a maga idejében, mint sok százmillió embernek a lelkiismerete. A pápaság nagyságot jelent, mert a tiara alatt a közepszerűség is megnő. De Benedek pápa nemcsak annyival látszott nagyobbak, mint amennyivel megnövesztette a tiarát, hanem annyival, amennyivel a maga nagyságával magasodott meg Szent Péter trónusán. A keresztény szellemnek lehettek talán harcosai, akik önála keményebbek és hangosabbak voltak, de megértőbb interpretátora nem volt, még a legkimagaslóbb pápák között sem.

Válságos időben került a pápai trónra. Az emberiség akkor sodródott el legmesszebbre a keresztény gondolatól. Ezt a gondolatot ő adta vissza a világnak. Békét hirdetett, mikor a halálnak és az engesztelhetlenségnek öntötte gyilkos ércbálványokat a nemzetek. Nem az ő hibája volt, hogy próféta szözeata elfulladt. Szent csöndet kíván a sóhajos ígéhirdetés, nem ágyudörgéses zenebonát. A háborus tébolyt nem tudta elfojtani, de el akarta fojtani és ez olyan cselekedet volt, ami nagyá tette. Ez olyan cselekedet volt, ami magát a keresztény gondolatot tette nagygyá és ezt soha el nem felejtheti a kereszténység.

Olyan érdem ez, amely elismerést követel. De gondolkodásra is készített. Egy nagy meglendülés erőmérésre sarkal. Miért csak idáig jutott el a lendület, mikor messzebbre is eljuthatott volna? Miért nem dolgozott ki ez a nagy elme olyan gondolatot, amely az egész emberiségnek szól? A béke keresztény gondolat, de zsidó örökség. A béke nemcsak a kereszténységnek kell, de az egész emberiségnek. És a békét nemcsak a

háboru gyalazza meg és az emberiséget nemcsak az ágyuval való hatalmi versengés aljasítja le, hanem a pogrom is, a keresztény jelszavakkal való zsidóüldözés. Tízezreket gyilkoltak meg Ukrajnában, százezreket földönfutókká tettek és a pápa hallgatott. Amennyivel nagyobbá tette őt más papánál a béke bátor meghirdetése, annyival tette kisebbé ez a hallgatás.

Hiszen tudjuk: a pápa hatalma sok befolyásnak a sommázata és talán nem őrajta mulott, hogy a Vatikánban nem reszkethetett be a zsidók halálordítása. De a hatalom mindig ilyen volt, a közepekorban talán még inkább állott ide-

gen befolyás alatt, de akkor mégis akadtak pápák, akik nem engedték megbecsülni az emberiséget és megvédelmezték a zsidóságot, még a kulturáját is megvédték. Lehet, hogy valamikor megint így lesz. Benedek pápa alatt a keresztény gondolat nem tudott beleformni az emberiség gondolatába. Ezt el kellett mondani, mikor a halál kapuján kilépett a történelem és magába ölelte Benedek pápa életét. El kellett mondani és nekünk kellett elmondani ezt, mert abban a tömegsírban, ahol a emberiség meghalt eszméi porladnak és feltámadásra várnak, a zsidógondolat is megmozdul és élet után kiált.

## Megjelent az új kormány manifesztuma

Nagy ígéretek és fogadkozások — Kinevezték a prefektusokat

Az Uj Kelet tudósítójától

A hivatalos lap mai számában jelent meg a Brătianu-kormány manifesztuma, amely a kormányzati programot öleli fel. Azzal kezd, hogy a kormány minden igyekezetével rajta lesz, hogy a kormányzati alkotmányos mederbe szorítsa. Egészséges szociálpolitikát ígér. Teljes szabadságot a munkásságnak,

szabad kereskedelmet

és a kivált akadályozó összes intézkedések törlését.

A kiáltvány hosszabban foglalkozik ezután az ország gazdasági és pénzügyi helyzetével. Felsorolja az okokat, amelyek a gazdasági válságot előidézték.

Takarékosságot kér

és ígér minden vonalon. A külföldi missziók létszámának csökkentését tüzte ki a kormány programjában. A már-már katasztrófális méreteket öltő munkanélküliségen segíteni fognak. Szociális intézkedésekkel lehetővé teszik az üzemeknek nagyszámú munkások foglalkoztatását. Az

adónemeket

egyszerűsíteni fogják. A múlt kormány által alkotott pénzügyi javaslatokat eltörlik, mert nem felelnek meg az ország érdekeinek.

Foglalkozik azután a kiáltvány

a kisebbségek

helyzetével. Teljes egyenjogúságot ígér. Biztosítani fogják az ország minden nemzetiségű és anyanyelvű népének vallási és kulturális jogait.

A külpolitikával

foglalkozva hangsúlyozza a manifesztum, hogy Románia minden szomszédállamával békében kíván élni, de tekintélyét minden alkalommal meg fogja védeni. Kötelességének tekinti a békeszerződések tiszteletbentartását és ugyanezt megköveteli a szomszédos államoktól is.

A manifesztum hangsúlyozza, hogy ezek a főbb alapelvei az új kormány programjának és kér minden egyes hazafit, hogy az állam

Elbocsájtással fenyegetik a sztrájkoló német vasutasokat

Berlin, jan. 24. A kormány felhívást intézett a sztrájkoló vasuti munkásokhoz, hogy amennyiben holnapig nem veszik fel a munkát, elbocsájtják a vasut kötelekéből.

jólétének érdekében tegye lehetővé a kormány az új program keresztülvitelét.

Hivatalba lép az új kormány

Sasu kereskedelmi és ipari miniszter tegnap elfoglalta hivatalát. A miniszter Mrazek államtitkár üdvözlő beszédére adott válaszában becsületes munkát és rendet kívánt a személyzettől.

Voitoanu belügyminiszter ugyancsak tegnap vette át hivatalát. Az új belügyminiszter fogadására megjelent tisztviselők üdvözlése után Voitoanu elmondotta, hogy a belügyminisztériumra igen sok és fontos misszió vár. Bár tisztviselő sohasem volt, mégis tudja, mit jelent a mai nehéz időben tisztviselőnek lenni. Legfőbb feladatának tekinti a tisztviselők helyzetén segíteni. Kéri a minisztérium minden tisztviselőjének támogatását és odaadó munkáját.

A liberális párt

tegnap pártértekezletet tartott, amelyen Brătianu Jonel miniszterelnök hosszabb beszédben ismertette a politikai helyzetet, hangsúlyozva, hogy a közéleti erkölcs lesz kormányzásának alapja. Egysíteni kell az összes energiákat és áldozatokra is készen kell állani. A párt tagjai nevében Slavescu biztosította a miniszterelnököt a támogatásról.

Uj prefektusok

A hivatalos lap több prefektus kinevezését közli. Amint az előrelátható volt, Metes Péter továbbra is megmarad a kolozsvári prefektura élén. A többi új prefektus a következő: Brassó: Sulica, Kisküküllő: dr. Folea, Nagy-küküllő: dr. Presearu, Bihar: dr. Andrei, Gyulafehérvár: Valican, Beszterce: Salamon Halica, Máramaros: Gavril Mihály, Torda: dr. Boeriu, Krassósörény: dr. Corneanu Péter, Fogaras: Micu Andrei, Marostorda: Maier Victor. Az új prefektusok egy része az előző prefektusi karból maradt meg.

A nagykövek tanácsa a Habsburgokról

Páris, január 24. Zita exkirályné ma Bordeauxból Madridba utazott, ahonnan visszatér Madeira szigetére. Az exkirályné útjával kapcsolatban a nagykövek tanácsa a detronizált Habsburg-uralkodó madeirai költségeinek fedezésével foylatkozott.

## Beszélgetés Gorkijjal

Az Uj Kelet bécsi munkatársától

Bécs, január 23. Gorkij ezidén hideg hazájából nem Capriba ment üdülésre, hanem Németország magaslati gyógyhelyeinek egyikét: a svájci határtól alig néhány kilométernyire fekvő St. Blasien-t választotta. A városka, a badeni Schwarzwald déli peremén fekszik. közel van Bazelhez. A „Baseler National Zeitung“ munkatársa felkereste Gorkijt, aki hosszasan elbeszélgetett az újságíróval.

A beszélgetés főtárgya természetesen az Oroszországot ért ietnetes csapás; a milliónyi embert elpusztító éhínség volt. Ennek kapcsán megjegyezte Gorkij, hogy Pétervárott bizottságot alapított, melynek célját már a neve is mutatja: „Komité az írók és tudósok helyzetének javítására.“ A bizottság Vladimir nagyherceg volt palotájában, most a „Tudósok Házában“ működik, elnöke Pinkevits, a pétervári egyetem rektora. Elmondta, az inségen lévő orosz íróknak és tudósoknak elkélne a svájci segítség. Különösen kondenzált tej, csokoládé és pénz az, amire szükség lenne. Hálásan emlékezett meg arról, hogy Csehszlovákia milyen jelentékeny segítséget küldött ennek a komiténak. A komité harmincezer ember helyzetének enyhítéséről gondoskodik.

Gorkij Németországba való érkezése óta sok beszéd esik egy állítólagos kofferről, melyet Gorkij kéziratokkal telt hozott volna magával. Még pedig nem a saját kézírataival. Hire ment, hogy a kofferban van egy orosz orvos értekezése új felfedezéséről: a tuberkulózis gyógyítása terén. Gorkij megemlékezik a titokzatos kofferről is. Elmondta, hogy Pétervárott tudományos kiadványokat létesített.

A vállalat Pétervárt székel, de a kiadásra kerülő műveket Berlinben nyomtatják. Tényleg hozott magával egy, a tuberkulózis gyógyítása terén nagyjelentőségű orvosi munkát. A művet dr. Manuchin, a Pasteur-díj tavalyi nyertese, Metschnikov tanítványa, írta. Dr. Manuchin most harmincöt éves, gyógymódja a közvetett hatásra van alapítva és a lépnek Röntgensugarakkal való elárasztásában áll.

Megemlékezett még Gorkij arról az akcióról, mely az orosz gyermekek nagy számát úgy akarja megmenteni, hogy más európai országokba viszi őket. Főlemítette, hogy Cseh szlovákia már nagyon sok orosz gyermeknek az elhozatalát és ellátását vállalta magára.

A B. N. Z. munkatársa végül megírta, hogy Gorkij, bár egészsége erősen meg van támadva, most is csupa erély és akarat.

— Arcübasev megvakult és megsüketült. Párisból jelentik: Arcübasev, a modern orosz irodalom egyik kiváló képviselője, akinek regényei és szindarabjai az egész világot bejárták, megvakult és megsüketült.

## A caddik pipája

Írta: J. L. Perec

— Héberből fordította: Löwenkopf Kálmán —

II.

Azzal vigasztalódik, viszont azt is tudja (a Káv hajósorból vagy talán a férje mondta neki meghitt percekben), hogy amit itt alul megkötöttek, azt lent is tiszteltben tartják, a házasság örökös szerződés, ott sem választják el az asszonyt a férjétől... Mert az ellen a férje is bizonyára tiltakozna. Mert, hiszen van e olyan jó, drága ember a világon, mint ő? Ha enni ad neki, mindig azt akarja, ő is vele egyék... Nem szól ugyan, csak ránéz. És ha ilyenkor úgy tesz, mintha nem venné észre, a férje hümmög, mintahogy imaközben szokás: nu, nu, — amíg aztán ő is belekóstol... Igen, ő tudja, férje nem hagyja őt elhagyni... És a férje nem fog abba beleegyezni, hogy ő aranytrónuson üljön az ősök között, míg a felesége az úrben bolyongjon, erdők rengetegekben tévelyegjen...

De ez csak arra az esetre szól, ha a kapocs örökös kapocs.

Pedig hát ő magtalan...

Az évek pedig fogynak, mulnak, mint az árnyék... Hét év már el is mulott... még három és ha az Isten meg nem könyörül... akkor...

## Feloszlatják az erdélyi ipartestületeket

Kolozsváron állítják fel az erdélyi ipartestületek országos központját

Az Uj Kelet tudósítójától

A román szakszervezeti törvény értelmében az ipartestületek feleslegessé válnak, mivel az egész ipart felölő ipartestületek szerepét átveszik az ugynevezett iparos szakszervezetek. A regátban már évek óta ez a rendszer van érvényben s most Erdélyben is meg akarják valósítani. Tekintettel arra, hogy az ipartestületek Erdélyben, mint a régi céhrendszer maradványai, már évszázadok óta fennállnak s feladatukat a körülményekhez képest kifogástalanul végezték, félős, hogy egy ezzel merőben ellentétes rendszer nem fog az ipari élet megrázkódtatása nélkül megvalósulni. Kérdést intéztünk ez ügyben Jakab Lajoshoz, a kolozsvári ipartestület titkárához, aki a következőkben volt szíves felvilágosítani:

— Érkezett e hivatalos rendelet az ipartestületek megszüntetéséről?

— A mai napig semmiféle hivatalos rendeletet nem kaptunk, bár tudomásunk van róla, hogy a szakszervezeti törvény értelmében át kell adni helyünket az iparos szakszervezeteknek. Állítólag ehhez az átalakuláshoz két évi időt engedélyeznek. Mi mindenesetre az utolsó percig permanenciában maradunk.

— És az ipartestületek országos szövetsége ennek ellenére is megalakul?

— Igen. A vidéki ipartestületek két év óta sürgetik egy országos központ megalakítását. Erdélyben mintegy hatvan ipartestület működik, ezek ma mind hiányát érzik egy olyan szervnek, amely ügyeiket a központi hatóságoknál intézze. Impériumváltozás előtt a budapesti központ látta el ezeket az ügyeket. Kéthárom hónap alatt megalakul az erdélyi ipartestületek országos szövetsége.

— Nem gondolja titkár ur, hogy az ipartestületek megszüntetése zavart fog okozni az erdélyi kis- és középiparban?

Mindenesetre nehéz lesz az átalakulás, hiszen az ipartestületek kisebb-nagyobb megszakítással, közel négyszáz év óta intézik az erdélyi ipar ügyeit. Tagadhatatlan, hogy a szakszervezeti törvény idevágó rendelkezéseinek intenciója modern, nyugati szellemet jelent, de számolni kell az erdélyi iparosok szokásaival, amelyekről idegen ez az új szellem. Idők folyamán bizonyára magunktól is elérkeznek az új törvény lényegéhez. Már tavaly előtt, a viszonyok kényszerítő hatása alatt rátértünk erre az útra, holott nem is sejtettük, hogy az ipartestületek működését törvényileg fogják

megszüntetni. Kolozsváron ma már tizenké szakcsoport van, ezek ugyan az ipartestület keretein belül dolgoznak, de önálló hatáskörrel intézik ügyeiket. Újabb szakcsoportok megalakulása is tervbe van véve, amelyek közül néhány helyi, néhány pedig országos jellegű lesz. Az új törvény életbeléptetése ezeknél a szakmáknál nem fog különösebb nehézséggel jární, de kérdés, mi lesz azokkal a szakmákkal, amelyek olyan kevés tagot számlálnak, hogy képtelenek egy csoport alakítására vállalkozni. Kolozsváron például két szitakötő és kilenc kőfaragó dolgozik. Hogy fognak ezek külön szervezetet létesíteni? Az illetékeseknek meg kell találni a módot arra, hogy ezeket a fontos problémákat is megoldják.

## A brünni müegyetemi hallgatók suljos helyzete

Románia még nem rendelkezik müegyetem fölött, de a nagy ujjáépítési munka, amely az országra vár, nem mellőzheti azokat az ifjakat, akik műszaki pályára mennek, hogy mint mérnökök, építésszek, vegyészek és gépészek használjanak az országnak. Ezek közül a legtöbb a közeli Csehszlovákiában, Prágában és Brünnben folytatja tanulmányait. A zsidó technikusok legtöbbje Brünnben tanul és minthogy sok közöttük a vagyontalan, a város zsidósága főiskolái menza olcsó kosztjával igyekezett tanulmányaikat megkönnyíteni. Az anyagi eszközök azonban fogytán vannak és az egyetlen intézmény, amelynek támogatása lehetővé teszi sok erdélyi zsidó fiatalember számára a műszaki kiképzetést, ki van téve a megszűnés veszedelmének. Gyorsan segíteni kell rajta pénzbeli támogatással. Mert a brünni egyetemen sok olyan ifju tanul, aki tanulmányai befejeztével Palesztinában akarja érvényesíteni tudását és tehetségét. A zsidó állam jövőbeni mérnökei nem kerülhetnek olyan helyzetbe, hogy anyagi támogatás hiánya miatt kénytelenek legyenek tanulmányaikat félbehagyni. Akinek módjában van, támogassa a brünni zsidó menzát. Az Uj Kelet szerkesztősége vállalja a segélyek nyugtáztatását és megfelelő helyre való eljuttatását.

— Zsidó kisebbségi jogok a népszövetség előtt. Genfből jelentik: A lettlandi és litván zsidó nemzeti kisebbségek közös memorandumot nyújtottak be a népszövetséghez, amelynek tárgyalását áprilisig elhalasztották. Lettlandi és litvániai zsidó képviseltek a memorandum tartalmáról addig is a népszövetség vezértitkárával fognak tárgyalni.

Akkor vége mindennek... kénytelen lesz elválni tőle... mert ő maga is ezt kívánja...

És akkor más asszony lenne a zsámoly a túlvilágon, ő pedig a pokolba kerülne, valami szabó vagy suszter mellé. Mert ki is venné őt feleségül, ha nem szabó vagy suszter?

És sokszor egy-egy szabó vagy suszter alakja riasztja fel álmából Szore Rivket és ilyenkor félelmében nyöszörög...

A férje ijedten szól át hozzá: „Mi az, mi bajod?“

És ő ilyenkor halkan visszafelel: „Semmi!... Csak sirtam az Örökkévaló előtt, hogy küldjön áldást a paszulyba és az élesztőbe...“

És Chájem Borech valóban áldott jó ember.

— Csacsi! — mondogatja gyakran — mit keseregsz? Hát nem elég jó nekem a száraz kenyér is? Talán isteni parancs hust enni és tejet inni?...

De azért mindamelltt nem tudja nézni a fájdalmát. Elhatározza, hogy tesz majd valamit ebben a dologban... Magától értetődik, csak az asszony érdekében! Hadd élvezze ki az élet gyönyöreit is...

És kutat a szent könyvekben valami utbaigazítás után, hiszen tudott dolog, a szent könyvekben sok jó tanács és utbaigazítás van. Ilyen kiváló tudés könnyen meg is találhatja. De azért csak nem akad rá! Talán az égiek rendelték így el, hogy rá ne találjon, avagy az ilyesmire az ember csak úgy hirtelen, véletlenül bukkan rá... És ő maga beszélt, miután sorsa jóra fordult, több ízben már úgy tetszett neki, megtalálta, de valami közbe jött és elfelejtette, amit talált. Vagy egyáltalában nem is talált semmit, csak úgy tetszett neki, hogy megtalálta volna...

Hosszas töprengés után elhatározta, hogy szóvateszi a dologot, ha legközelebb a caddikhoz utazik. De nem ért el semmit. Egyszer szólt róla, de a rabbi oda se hallgatott, talán nagyon halkan beszélt, vagy a rabbi más dolgokra gondolt. Talán tudomást is szerzett már róla a Szent, csak még nem találta elérkezettnek az időt... Mäskor hangosan mondotta el kérését, a rabbi hallotta, sőt a fejével is biccentett, minthacsak azt akarta volna mondani: igen, igen, hiszen megérdemled, de abban a pillanatban belépett a rabbi egyik kedvelt híve és a dolog megint abba maradt...

Akkor aztán elhatározta, hogy egy hét-köznap utazik el hozzá. És kizárólag ebben

A p előtt áll. viharában vilótestül legnagyobb het saját s

Ez u tásokat ez cíósabb va Csak az a lezve", v summát l ségi adót a régi ma radottabb fővárosi z biztosít sz raelita as kezik, h vazni. Ig Lipót na székbe va "ösválasz tudtak cs számoló tak szav "felekeze urak?"

Te tulhaladt emberek ki a hit tást néh városi é nek és Szó vo választó nek me hamar vannak szempor jelenten hogy a "a bens a tagok nemzetg törvény lasztójo a zsidó főváros szavaza vezetői urnák termész

az ügy el sem

E rint ha kan m ragosa többet.

I együtt Borech

chászi köszö

Cháje beszél

A k Pénte paszu

Borec

gem

zárta

## A szétszűllő magyar zsidóság

— Budapesti levelezőnk től —

Budapest, 1922 január 19.

A pesti izraelita hitközség választások előtt áll. Az 1919 februárjában, a forradalom viharában megválasztott előjáróság és képviselőtestület mandátuma lejárt s az ország legnagyobb hitközsége három évre ismét dönt-het saját sorsa fölött.

Negyedmillió zsidó, 1367 szavazat

Ez ugyan némi túlzás, mert a választásokat ez alkalommal is a világ legreakciósabb választójoga alapján fogják lefolytatni. Csak az a férfi szavazhat, aki „be van kebeleve”, vagyis a lefizetendő igen tekintélyes summát leróta s azonkívül rendes évi hitközségi adót fizet. Ez a választási rendszer, amely régi magyar megyei virilizmusnál is elmaradottabb és szegényesebb, a negyedmillió fővárosi zsidó polgárból csak négy-ötezernek biztosít szavazati jogot, az pedig a pesti izraelita asszimilációs felfogásból önként következik, hogy ezeknek fele sem szokott szavazni. Így legutóbb, amikor dr. Kecskeméti Lipót nagyváradi főrabbinak a pesti rabbi-székebe való megválasztásáért mozgósították az „ösválasztókat”, összesen 1367 szavazatot tudtak csak összeszedni. A negyedmillió lelket számláló pesti zsidóság nevében ennyien szoktak szavazni és dönteni. Csak nem fognak „felekezeti ügyekkel” foglalkozni az izraelita urak?

Természetesen, ez a reakciós és teljesen túlhatalmas választójog éppen az ifjúságot, a kisembereket és a vidékekről felköltözötteket zárja ki a hitközségből és minden befolyást, irányítást néhány megrögzötten asszimiláns terevű városi és erzsébetvárosi demokrata törzsfőnöknek és klikkvezérnek kezébe összpontosít. Szó volt ugyan arról, hogy a hitközségi választójogot demokratizálják és a kor igényeinek megfelelően átalakítják, de ezt a tervet hamar eljuttették mert a mai vezetők tisztában vannak azzal, hogy ez a reform az ő, zsidó szempontból teljesen értéktelen uralmuk végét, jelentené. Nem zavarja nyugalmukat az sem, hogy amíg ők a hitközségi élet irányításában „a benszülőttek és az intelligencia érdekében” a tagok túlnyomó részét kizárják, addig a nemzetgyűlést, a főváros és a vidéki városok törvényhatóságait a legáltalánosabb titkos választójog alapján választották meg. Ugyanaz a zsidó polgár tehát, aki az országos és a fővárosi politikában elég érett ahhoz, hogy szavazati jogát gyakorolja, a pesti hitközség vezetői előtt nem méltó arra, hogy a hitközségi urnák elé léphessen. Ez a reakciós választójog természetesen lehetetlenné teszi, hogy a cionisták

az ügyben. És el is utazott. De akkor se ért el semmit.

Együtt ültek az asztalnál, szokásuk szerint hallgattak. Egyszer Chájem Borech halkan megszóvalt: „Nu?” és a rabbi szinte haragosan felelt: „Nu, nu!” És egy szót sem többet.

Más alkalommal péntek délután ültek együtt. A Szent gondolataiba merült, Chájem Borech sóhajtott,

A rabbi meghallotta és rátörmedt: — Illetlenség — mondotta — az én chászidjaim nem sóhajtoznak a szombat be-köszöntése előtt...

— Az asszonyom élesztője... — hebegte Chájem Borech és a megélhetésről kezdett beszélni.

A rabbi haraggal szakította félbe: — Ilyenkor már nincs szükség élesztőre. A kalácsok már minden jó háznál kiszültek! Péntek délután már nem beszélnek élesztőről, paszulyról.

Szombat este, a havdala után Chájem Borech világosan kimondotta:

— Talán kegyes volna, Rebbe, a feleségem ügyéről tárgyalni.

A rabbi újra dühösen kiáltott rá:

— No és te, neked nincs szád? Hát ki zárta be előtted, Isten órizz, az ég kapuit?!

[Folytatjuk.]

nagyobb súllyal a választásoknál fellépjenek, hiszen a kizárás éppen a cionizmus híveit sújtja, az ifjúságot és a kisembereket, míg a néhány ezer kiválasztott nagypénzes, nagyiparos és nagykereskedő az asszimiláció poshadt épületeinek utolsó pilléreit alkotja.

A zsidók egyetlen politikai testülete

Pedig a pesti izraelita hitközség siralmas lezüllött viszonyai égetően szükségessé teszik, hogy új és friss energiák lépjenek sorompóba. Ez az ország legnagyobb hitközsége, amely az ország megmaradt zsidóságának felét foglalja magában. Számban és súlyban messze felülmúlja a többi hitközséget.

A magyar zsidóság országos intézményei, körháza, közép- és főiskolái, jótékony alapítványai szinte kivétel nélkül az ő hatáskörébe tartoznak. Fokozza jelentőségét, hogy a magyar zsidóságnak a teljesen tehetetlen, pusztán csak vallási ügyekkel foglalkozó neológ és ortodox irodákön kívül semmiféle működő politikai vagy társadalmi szervezete sincs s így országos állásfoglalását politikai ügyekben teljesen ez a hitközség fejezi ki. Ennek vezetősége tárgyal a hatóságokkal, a kormányval a sűrű és súlyos jogszérmek ügyében, ennek közgyűlésein hangzott el az a néhány gyér tiltakozás, amit a zsidóság az antiszemitizmus barbár dühöngése ellen megkockáztatni jónak látott. A pesti izraelita hitközség képviselőtestülete az utolsó három évben valósággal a magyar zsidóság parlamentjének szerepét játszotta. Igen nagy érdek fűződik tehát ahhoz, hogy ezt a testületet egészséges alapon átszervezzék s az eddigi gyáva és tunya asszimilációs szellem helyett a modern zsidóság életerős szellemével telítsék. Sajnos erre kevés a remény.

Tény az, hogy a hitközségi választások iránt az eddiginél nagyobb érdeklődés mutatkozik s bizonyos mozgolódás tapasztalható olyan izraeliták körében is, akik eddig a hitközségi élettől a legmondosabban távol tartották magukat. Ennek oka azonban távolról sem a zsidó öntudat felébredése, hanem az antiszemitizmus ökle, amely a különböző kerületbeli izraelita demokrata törzsfőnököket kíméletlenül kihajította az országos és a fővárosi politika területéről. Ezeknek a lecsuszott lovagoknak ma egyedüli menedékük a lesajnált és lenézett hitközség, ahonnan régi hatalmukat és befolyásukat valaha visszaszerezni remélik.

Demokraták a hitközségben

A hitközség Sip utcai székháza ma való-ságos fiók-városháza: az összes kidobott fővárosi izraelita korifeusok ott zsi bonganak. A kerületekben új demokrata pártklubok alakulnak kimondottan a hitközségi választások céljaira, mert az tipikus pesti izraelita specialitás, hogy itt a zsidó pártot demokrata párt-nak nevezik még akkor is, ha kizárólag zsidó belügyek a célja. A helyzet tehát az, hogy a demokrata párt a városháza helyett a hitközségbe akar bevonulni s e célból az asszimiláció szövetségében, az „Egyenlőség”-ben élénk agitációt fejt ki. E törekvések élén Vázsonyi Vilmos áll, aki a hitközség elnöki székebe akar kerülni s az alvezéri állásokba is saját híveit akarja ültetni. Vele szemben a ma uralmon lévő párt, amelynek Székely Ferenc elnök, Sándor Pál és Ehrlich G. Gusztáv törzsfőnök a vezetési, szívósan ragaszkodik hatalmához és pozícióit nem hajlandó feladni. Ez a párt már a nyáron megérezte a közelgő baljóslatu szellőket s ezért mindent elkövetett, hogy Budapestre hozza dr. Kecskeméti Lipót nagyváradi főrabbit, aki a pápi karban lett volna e csoportnak támasza. E kísérlet csufos és botrányba fuló kudarca nagyon megrendítette Székelyék pozícióját,

Székelyék Amerikában

Ehhez most még Székely Ferenc nagyon gyanus amerikai szereplése is hozzájárult. A pesti izr. hitközség ugyanis ötmillió korona költséggel Székely Ferencet, dr. Adler Illés főrabbit és dr. Zahler Emil orvost Newyorkba

küldötte, hogy az ottani zsidóság körében gyűjtsenek „a magyar zsidóság részére”.

Elindulás előtt az urak hódoló kihallgatásra járultak az antiszemita Bethlen miniszterelnök elé, aki kijelentette, hogy Magyarországon antiszemitizmus nincs, csak „enyhé pszihózis” és megkérte őket, hogy az amerikai közvéleményt „ilyen irányban” informálják, amit Székely Ferenc meg is ígért. Newyorkban azután az elnök ur „ilyen irányban” beszédet is mondott, az amerikai hírlap-írók előtt, mire azok szemébe nevettek és kijelentették, hogy ezek után szóba sem állnak a küldöttséggel. A deputáció most már második hónapja kint időzik s minden reményük, hogy a Joint ad valami támogatást s így mégsem kell üres kezekkel hazajönniök. Nagyobb siker okáért az urak, akik idehaza a cionizmus legveszedelmesebb ellenfelei, még azt a szerény kis megjegyzést is megkockáztatták odakint, hogy ők a palesztinai zsidók számára is gyűjtenek, mintha a palesztinai cionista intézményeknek a pesti izr. hitközségre, mint közvetítőre szükségük lenne, ha Amerikából pénzt akarnak. Ezek a hírek, amelyek a „Zsidó Szemle”, a cionisták hivatalos lapja révén váltak Magyarországon köz-tudomásává, a legnagyobb felháborodást kel-tették.

Vázsonyi és társai

Ezzel szemben Vázsonyi népszerűsége az országos politikában szerzett sikerei miatt igen erős és jelentékeny. Minden attól függ, hogy Székely Ferenc, milyen eredménnyel fog Amerikából visszatérni. Végül az sem lehetetlen, hogy régi jó szokás szerint, az utolsó percben a vezető állásokon szépen megosztóznak és ötven százalékra kiegyeznek egymással.

Pozitív zsidó szempontból teljesen közömbös, hogy a három ezer közül melyik fog bekövetkezni, miután e két párt csak abszolút zsidótlanságában egyezik meg egymással. Mind a kettő a legszűlsőbb asszimiláció vizein evezik s így bármelyik kerül be győztesen, semmi új koncepciót, vagy az eddigi meddőség helyett új orientációt nem várhatunk. Igen jellemző, hogy programot egyik párt sem adott, hiszen nincs is semmi zsidó programjuk, csak az országos politika terméketlen jelszavait viszik bele a küzdelembe. Nem veszik észre, micsoda végzetes veszedelem származik abból, ha az ország legnagyobb hitközségét az alkotó zsidó munka műhelye helyett a divatos politikai marakodások és az egyéni törtételesek színterévé süllyesztik le.

Az asszimiláció lejtőjén

A cionista sajtó, amely az utóbbi időben jelentékenyen megerősödött, természetesen állást foglalt e silány és káros törekvések és mesterkedések ellen. A „Zsidó Szemle” bátran szót emelt a zsidó belélet megmetyelvezésével és a nemzetgyűlési politika mérgével való telítésével szemben, de hatása, sajnos, éppen azokra a tömegekre terjed ki, amelyek a hitközség ügyeibe nem szólhatnak bele. A magyar zsidóság tehát tovább rohan az asszimiláció lejtőjén pusztulása felé, amit szomorúan mutat az a tény is, hogy a hitközség mai képviselőtestületében eddig 58 hely üresedett meg — kitérés miatt! A magyar zsidóság új orientációja nem a pesti izr. hitközségtől fog kiindulni!

— Uj vezetőséget választottak a bethleni cionisták. A régi tisztikar lemondása folytán január 21-én tartotta meg a bethleni helyi csoport tisztújító közgyűlését. Az új tisztikarban a következők foglalnak helyet: dr. Eidinger Hermann elnök, Schächter Dávid alelnök, Indig Lázár titkár, Izsai J. Hermann jegyző, Eidinger Ignác pénztárnok, a választmány tagjai Izsák Lézer, id. Farkas Dávid, Brimer Sámuel, Ferdinánd Dávid, Mikler Mór és Halpred Mór lettek.

— Nyolc elemi lesz Csehszlovákiában. A kormány a közeljövőben javaslatot dolgoz ki, amelynek értelmében a népiskolák tankötelezettségének idejét hat évről nyolc évre tolják ki, hogy ezzel a kulturát rövid időn belül magasabb fokra emeljék. Ezzel szemben az ismétlődő osztályokat meg fogják szüntetni, mert nem válnak be kellőképpen pedagógiai szempontból.

## Metes prefektus a megye élén marad

Nyilatkozik a kormány konszolidáló terveiről, Kolozsvár fejlődéséről a nemzetiségi szabadságokról

*Az Uj Kelet tudósítójától.*

A liberálisok uralomrajutása óta észlelt feszültség a mai kinevezések kapcsán lényegesen enyhült. Hogy Erdély közigazgatása élére erdélyi embereket nevezett ki a kormány és hogy a regátbeliek közül a kipróbált és közbecsült főtisztviselőket állásaikban meghagyta, sok helyütt meglepedést keltett. A kolozsvári részortok vezetői a minisztertanács elhatározása értelmében megmaradnak, így elsősorban a legfontosabb közigazgatási szerv, a belügyi főigazgatóság irányítója, Tanasescu államtitkár is továbbra vezeti hivatalát. Több mint valószínű, hogy dr. Bianu Jenő, az Állambiztonsági Hivatal vezérfelügyelője a kormány megbízásával jön vissza Bukarestből.

Az Uj Kelet munkatársa fölkereste hivatalában Metes Péter prefektust, akit a kormány állásában megerősített. A prefektus szíves volt az új kormányzatról és munkaprogramjáról nyilatkozni.

— Kétségtelen, — mondotta — hogy az országnak kemény, következetes politikára van szüksége az újjáépítés munkájában. Nem a munka és az abszolút tisztesség hangoztatására van szükség, hanem teljesítményekre és ígéretek végrehajtására. Hogy indulhat meg komoly tevékenység ott, ahol egy ma kiadott intézkedés, holnap hatályát veszti? A kapkodásnak véget kell vetni, a biztonság és szilárdság tudatát kell bevinni mindenüvé. Egészséges közvélemény, bizalomteljes munka, vállalkozás, forgalom, jogbiztonság csak így alakulhat ki és egy nagyvonalú polgári politika az ország lakosságának minden rétege érdekét szolgálja.

— Oligarchikus pártok tartják a liberálisokat, — vetette közbe munkatársunk. — Nem voltam pártember, ma sem vagyok az, de az ilyen vádakon csak mosolyogni tudok. Hát ha a liberálisok olyan rettenetes oligarchák, akkor a nemzeti párt hogyan tárgyalhatott velük hónapokon keresztül. És beavatottak szerint nem elvi differenciákról folytak a tárgyalások, hanem személyiekről. De különben is Sasu, a kormány erőssége, földmives-családból származik; nem valószínű, hogy benne oligarcha-hajlamok lappangjanak.

— Mi a prefektus új programja a jövőre nézve?

— Munkaprogramom a régi, de bizom benne, hogy most meg is tudom majd valósítani, Kolozsvárt szeretném az ország második fővárosává fejleszteni. A lakásügyek rendezése most a legaktuálisabb probléma és ezt a megvalósuláshoz közeledni látom a nagyszabású építkezési akcióval, amelyet épen a liberálisok kezdtek Bukarestben a lakásépítő szövetkezetekkel. Ezt az akciót át fogják telepíteni ide is, bankjaik révén gyorsan megindulhat az építkezés, ami már magában nyugodt helyzetet fog teremteni. Ugy vélem, hogy azután már a földgáz Kolozsvárra való behozatala sem késhetik sokáig, hiszen ennek eddig való akadályát a pénzügyi nehézségeket a kormány el fogja hárítani. A földgáz pedig jelenti a város ipari centrummá való átváltozását, a vállalkozó kedv fölfrissülését, a tepedség végét. És a város közlekedését is rendben szeretném látni, tervemet, a vilamos vasutat szeretném megvalósítani. Bizom benne, hogy meg fogom majd valósítani.

A megyére vonatkozólag a prefektus az élelmezés rendezését, főleg azonban az iskolák dolgát és általában a földmives nép kulturális színvonalának emelését tekintve a közel jövőben megoldandó feladatok legfontosabbikának.

A nemzetiségekkel szemben való politikájáról a prefektus így nyilatkozott.

— Egy politikám van a nemzetiségekkel szemben és azt hiszem, fűdi a kormány álláspontját is. Akarom, hogy a nemzetiségek jól érezzék magukat Erdélyben és ezt minden erőszakos romanizálási törekvés nélkül szeretném elérni. De a nemzetiségek-

nek az államhoz való hűségét és a törvény keretein belül való munkálkodását követelem. Ez pedig áll az összes nemzetiségekre: a magyarokra, szászokra és zsidókra egyaránt.

A beszélgetés végén munkatársunk megemlítette, hogy a városban katonai diktatúráról szóló hírek vannak elterjedve. Metes prefektus mosolyogva jelentette ki, hogy erre a kormány-nak egyáltalán nincs és nem is lesz szüksége.

## Amerika részt vesz a génuai konferencián

Franciaország terveit — Poincaré kicseréli a diplomáciai kart

*Az Uj Kelet tudósítójától.*

Berlin, január 24. Poincaré, Franciaország miniszterelnöke felkereste a külföldi hatalmak Párisban akkreditált nagyköveteit. Az új miniszterelnök meglátogatta a német nagykövetet is. Ezen a látogatáson élénk eszmecsere folytattak a két országot érdeklő összes aktuális kérdésekről. Poincaré kijelentette, hogy minden tekintetben

*ragaszkodik a versaillesi békeszerződés szelleméhez.*

az ebben a szerződésben megjelölt kötelezettségek leszállításában nem fog beleyezni. A tartozások határidejének kitolása elől, ő sem zárkózik el. Poincaré kijelentette még, nincsen ugyan hivatalosan tudomása arról, hogy Anglia Franciaországgal szemben fönnálló követeléseit elengedi, de ha Angliának lennének is ilyen terveit, Franciaország azokat nem fogadja el, mert nem óhajt még jobban leköteleztesse lenni Angliának.

Poincaré a kormány helyzetének belső megszilárdításával egyidőben, lényeges változtatást akar keresztül vinni

*a francia diplomáciai karban is.*

Az összes fontosabb diplomáciai állásokra új embereket fog kinevezni. A jelenlegi berlini francia nagykövet: Lorand távozik és utódja Herbert lesz. Barrér, a római francia nagykövet Londonba megy, viszont római nagykövet lesz Allize, a jelenlegi bécsi követ.

A „Newyork Herald“ washingtoni jelentése szerint Harding elnök és Hughes, mielőtt véglegesen döntenének, hogy részt vesznek-e a génuai konferencián, bevárják Harvey nagykövet jelentését. Az Egyesült-Államok ugyanis egészen pontosan

*ismerni akarják a génuai konferencia programját.*

Máris több jel arra mutat, hogy Amerikában kedvezően ítélik meg a konferencia munkatervét és Amerika nem zárkózik el a tanácskozásokon való részvétel elől sem. Ha az amerikai kormány hangulatában időközben változás nem történik, Amerika elfogadja a konferenciára szóló meghívást és ezt valószínűleg két hét múlva hivatalosan is közli a meghívókkal.

Ugyancsak a „Newyork Herald“ közli jól informált helyről, hogy Hoover és Mellon azt javasolták, Amerika menjen el Génuába. Kétségtelen, hogy ennek a két jelentékeny politikusnak a javaslata befolyásolni fogja Hardingot. Amerika elhatározását befolyásolhatja

*Herrick párti nagykövet figyelemreméltó jelentése is.*

Ha Franciaország nem vesz részt a konferencián, vagy csak abból a célból vesz részt azon, hogy a tervezett munkát akadályozza, Amerika a legridegebben visszautasítja a meghívást. Az Egyesült-Államok a legridegebben visszautasítja a meghívást. Az Egyesült-Államok a legnagyobb súlyt helyezi arra, hogy a konferencia programja felől pontos előzetes információt kapjon. Mert ha a génuai konferencia azzal fenyegetné Amerikát, hogy bele kellene avatkoznia az európai politikában, akkor Amerika feltétlenül elmarad a tanácskozásoktól.

## Kiirták az általános választásokat

Március 27-én ül össze az új országgyűlés — Megreformálják az alkotmányt — Új választói listák készülnek

*Az Uj Kelet tudósítójától.*

A hivatalos lap közli a kamarák feloszlásáról szóló királyi dekrétumot, amely a választások sorrendjét a következőképpen állapítja meg:

Szenátor választások: az okiráltságban, Bukovinában és Beszarábiában: március 1-én és 2-án, Erdélyben, a Bánátban, a Körös-völgyben és Máramarosmegyében március 9-én és 10-én.

Képviselő választások: Bukovinában, Beszarábiában és az okiráltságban március 5-6 és 7-én a Körös-völgyében, Erdélyben és a Bánátban 6-án és 7-én.

A csernovici, bukaresti és jasií egyetem 3-án, a clují pedig 11-én választ képviselőt és szenátort. A belügyminisztérium leiratot intézett a hatóságokhoz, hogy azonnal készítsék el a választók névjegyzékét.

A „Monitorul Oficial“-nak ugyanez a száma közli a királyi kéziratot is, amely az új országgyűlést március 27-ére hívja egybe. Az egybehívó rendelet azt is megjegyzi, hogy az új parlament alkotmányozó nemzetgyűlés jellegével bír és meg fogja valósítani az alkotmányreformot is. Az alkotmány kérdésében minden párt elvben egyetértett: a megnövekedett Romániát a régi alkotmány alapján nem lehet kormányozni. Egyes pártok követelték, hogy az alkotmányt külön választások útján egybeülő nemzetgyűlés reformálja. A sajtó egy része tehát élesen állást foglal a kormány eljárása ellen és hangoztatja, hogy Bratianu az alkotmányt is pártkérdésnek tekinti, melynek sorsa az általános választásokon dől el.

*Nem lesz ellenzéki blokk*

Politikai körök véleménye szerint az ellenzéki blokkot nem sikerült megalkotni, egyrészt a parasztpárt szepteratisztikus magatartása, másrészt a nemzeti párt féltékenysége miatt. Az „Epoca“ foglalkozik a tárgyalásokkal és megállapítja, hogy ha eredménye nem is volt a tárgyalásoknak, de a nemzeti párt és a demokrata párt közeledett egymáshoz, ami a lap szerint öröndetes esemény. A lap reméli, hogy a jövő parlamentben ez a két párt fogja képezni a centrumot.

*Mihali és Tanasescu helyén marad*

Mihali Tivadar miniszter az erdélyi egyességtöbbség elnöke, tudvalevőleg Bukarestbe utazott. Tegnap este Mihali hosszasan tárgyalt Bratianuval megmaradása, vagy felmentése ügyében. Döntés ebben kérdésben nem történt, de valószínűnek tartják, hogy Mihali mégis helyén maradhat. Valószínű, hogy annál is inkább, mert javaslatára a miniszterelnök megerősítette állásában Tanasescut, az erdélyi belügyi vezérigazgatóság élén. Egyéb kinevezések is történtek tegnap. A kormány belügyi államtitkárrá Francasovics Richárdot, közoktatásügyi államtitkárrá pedig J. Valaorit nevezte ki.

Az „Universul“ értesülése szerint Mosoiu tábornok és Cosma mégis belépnek a kormányba. Előbbi a közlekedésügyi, utóbbi a közmunkaügyi tárcát vállalja. A lap szerint mindketten holnap leteszik az esküt.

*Az új kisebbségi miniszter Aradon*

Sigre Miklós dr. kisebbségi miniszter tegnap Lepadatu János dr. volt államtitkár kíséretében Aradra érkezett azzal a misszióval, hogy Goldis Lászlóval tanácskozzék. Azt, hogy a tanácskozásnak az volt a célja, hogy Goldist a kormányban való részvételre bírják, avagy, hogy a nemzeti párt és a liberális párt közeledését készítse elő, nem tudni. A tárgyalásokról szűkszavú kommunikét adtak ki, melyben közlik, hogy Sigre Miklós dr. kisebbségi miniszter és Goldis László tárgyalásokat folytattak, de ezek eredménytelenül végződtek.

**Botrányos manipulációk a cukorral**

Az Uj Kelet tudósítójától.

A gazdasági konszolidáció egyik legnagyobb akadálya, hogy olyan emberek vetették rá magukat a termelés egyes ágaira, akik nem odaválók, akik máról holnapra akarnak meggazdagodni s ezt a céljukat tüzzel-vassal igyekeznek elérni. A régi kereskedők és termelők háttérbe szorulnak a kíméletlen kizsákmányolók mellett, akik immár negyedik éve monopolizálják a gazdasági életet s ők az okai annak, hogy Románia, bár a világ egyik leggazdagabb állama, gazdasági csőd felé sodródik.

Legujabban az ideai cukorterméssel történt ilyen manőver. Eddig még ismeretlen érdekkörök magukhoz ragadták a cukortermelés fölötti hegemoniát és ezt a hatalmat a fogyasztó közönség kiuzsorázására használják fel. Románia ezidei cukortermése eltűnt a gazdasági életből, hogy importált cukorral araszthassák el az országot. Erre a tiszteletlen manőverre azért volt szüksége az importőröknek, mert egyfelől többet lehet keresni az importált cukron, másfelől még a tavalyi cukormahinációkból kifolyólag hatalmas készletekkel rendelkeztek a drága cukorból, melynek időközben lement az ára s nem akarták ráfizetéssel eladni.

A belföldön előállított és a külföldről behozott cukor ára között jelentékeny differenciák vannak. Romániában az elmúlt esztendőben kitűnő cukorrépatermés volt, melyet az ország négy hatalmas gyára csak azért nem tudott feldolgozni, mert a CFR-től sokáig nem bírt elegendő vagonot kapni a nyers répa, a maláta s a kész cukor szállítására. Az ipartörvény életbeléptetésével azonban ez az akadály elhárult az utóból. Csak a marosmenti cukortermelők és a marosvásárhelyi gyár ezeröttszáz kocsi kapott három hónapi állandó használatra. A cukorgyártás az egész országban megindult. A marosvásárhelyi gyár körülbelül háromszáz vagon cukrot termelt, a botfalusi üzemből ötszáz kocsi cukor került forgalomba. Chitilában, a fővárhoz közlelő gyár ezer vagon, az adjudi gyár, mely nemcsak Moldva, hanem az egész ország legnagyobb ilyen üzeme, több mint másfélszer vagon cukrot termelt 1921-ben. Összesen tehát több, mint háromezer vagon volt az ideai cukortermelés, ami az ország szükségletének majdnem negyedrészt fedezi. S ezt a horribilis mennyiséget egyszerűen elikkasztották a kereskedelemben, mert különben lenyomta volna a tavalyi mesterségesen felhajtott árakat.

A belföldi cukor kilogramjának előállítás költsége tíz-tizenkét lei s így az angró-ára tizenkét tizenöt, detail-ára pedig tizenöt-tizenhét leiben alakult volna ki. De a nagyobb készletekkel rendelkező érdekeltségeknek csak tizenhét-husz leies angró-árban értékesíthető cukra volt, amelyre milliókat kellett volna ráfizetniük. Összevásárolták tehát a belföldi gyárak teljes készletét, hogy az árakat kiegyenlíthessék. S mivel ez a mennyiség sem elégíti ki az ország szükségletét, Csehszlovákiából is óriási cukorkészleteket importáltak. A cseh cukor lényegesen drágább a románianál, egyfelől azért, mert Csehszlovákia tavalyi cukorrépa termése gyenge volt, de a valutadifferencia is erősen megdrágítja a cseh cukrot, melynek kilogrammjáért ezenfelül még öt lei és tizenegy bani vámot is kell fizetni. Mindezek következtében a cukor ára napról-napra emelkedik s ma egy kilogramm cukor nagyban eladásban huszonhárom-huszonöt lei, kicsinyben még drágább. S valószínű, hogy még jobban megdrágul, mert minden készlet a manőverező pénzcsoport birtokában van. A kereskedelmi hatóságok most azt kutatják, hogy kik a tagjai annak az érdekeltségnek, mely az egész cukorpiacot monopolizálja.

Némi javulást várnak e téren azoktól a tárgyalásoktól is, amelyeket az Erdélyi Gazdasági Egylet kebelében tömörült cukorrépatermelők folytatnak Brassóban a bárcasági répatermelők szövetségével és több cukorgyár megbizottaival. A tárgyalásokon a marosvá-

sárhelyi cukorgyár nem képviseltette magát. A tárgyaló felek elfogadták a termelők által készített szerződés-tervezetet és a megállapodásokról jegyzőkönyvet vettek fel. Az új szerződés-tervezet jelentékeny előnyöket biztosít a termelőknek.

**HIREK**

Az UJ KELET telefonjai:  
Szerkesztőség 977. — Kiadóhivatal 844.  
Nyomda 879. — Zs. N. Sz. 558.  
Fraternitas-nyomda héber-osztály 455.

— A szerb király és miniszterelnök Bukarestben. Belgrádból táviratozzák, hogy Sándor király Pasic miniszterelnökkel és Ninkics külügyminiszterrel február 20-án Bukarestbe utazik.

— Szombat este lesz a Haggibor álarcosbálja. Hetek óta készül a Haggibor gárdája a huszonnyolcadiki álarcosbálra, mely a téli szezon legsikerültebb táncmulásának ígérkezik. A számított és névresztelő meghívók szétküldése már megkezdődött és a rendezőség ezton is felkéri mindazokat, akik meghívóra igényt tartanak, de még nem kapták meg, jelentsék ezt be a klub irodájába. (Str. Avram Jancu — Petőfi-utca 18.)

Tudomásulvétel végett a rendezőség közli, hogy az álarcosok a klubhelyiség utcafelőli bejáratán fognak belépni, ahol külön bizottság fogja az érkezőket leigazolni, a közönség többi része pedig a főbejáraton. Külön bizottság fogja odaitélni a klub ajándékát a legszebb és a legcsunább maszknak, valamint a legszebb nőnek és a legcsunább férfinak. A bálon a rendezőség „Haggibor” alkalmi lapot ad ki, mely éjfélok fog megjelenni s a résztvevők névsorát, az álarcosokat és érdekes aktualitásokat fog közölni. A lap ára öt lei lesz.

— Az Isac-család gyászja. A kolozsvári Isac-családnak nagy gyászja van. Elisa Isac, id. Isac Aurél szenátor és ügyvéd felesége e hó 23-án hatvanéves korában meghalt. Az elhunytban ifj. Isac Aurél dr. ügyvéd és Isac Emil író, művészeti főfelügyelő édesanyjukat gyászolják. Temetése holnap délután félháromkor lesz a gyászszobából. (Str. Saguna 22.)

— Sforza az új párisi olasz nagykövet. Rómából jelentik: A kormány a párisi olasz nagykövetté gróf Sforzát a volt külügyminisztert nevezte ki. A francia kormány a kinevezéshez hozzájárult, illetve Sforza személye ellen nincs kifogása.

— Juliusban választanak Magyarországon. Budapestről jelentik: A politikai pártok már erősen készülődnek a választási küzdelemre. Egyelőre a választójogi törvény körül folynak a harcok. Bethlen István miniszterelnök a pártok nyomására kénytelen lesz megváltoztatni a választójogi törvényre vonatkozó eredeti terveit. A kisgazdapárt, amelyre Bethlen támaszkodik, már kiereszkedett a kormánytól annyit, hogy a választójog a falvakban is titkos lesz. Klebelsberg Kuno belügyminiszter a nemzetgyűlés mai ülésén bejelentette, hogy az új választói reform alapján a választói névjegyzékek csak július közepéig készülhetnek el. A választások eszerint július közepén lesznek. A nemzetgyűlés holnapai ülésén választják meg az új elnököket, mivel Gaál Gaszton, az ismeretes parlamenti összetűzés következtében beadta lemondását. A kisgazdapárt ismét Gaál Gaszton jelöli az einöki székbe. az ellenzék Rakovszky Istvánt. A magyarosztrák kereskedelmi tárgyalások megegyezésre vezettek. Most már csupán a nyugatmagyarországi kártérítés és az osztrák-magyar monarchia egykori közös vagyonának likvidálása körül vannak nézeteltérések.

— Felhívás. Az „Ezra” főiskolai hallgatók egyesületének könyvtára felkéri olvasóit, hogy a régebbi idő óta kölcsönvett könyveket sürgősen adják be, illetve ujjakkal cserélik ki. Könyveket kivehetni a hivatalos órák alatt: csütörtökön d. u. félkettő és félhárom, vasárnap d. e. 11 és 12 óra között az egyesület helyiségében, str. Avram Jancu (volt Petőfi-utca) 18.

— Jobb vasutakat ígér a közlekedési miniszter. Bukarestből jelentik: Tegnap délelőtt vette át hivatalát Angelescu ideiglenes közlekedési miniszter. A szokásos üdvözlések után kijelentette, hogy az ország egyik legnagyobb problémája a közlekedés. A rossz közlekedés, a rossz szállítási viszonyok már igen sok bajnak volt az okozója. Ha a szállítási viszonyok jobbak volnának, a munkanélküliség is enyhülne. És ezért legfontosabb feladatának tekintí a közlekedési viszonyok rendezését. E célból, mikor a tárcát részére felkínálták kijelentette, hogy csak úgy hajlandó vállalni, ha számára öt-millió lejt engedélyeznek. Ebből az összegből fog aztán beszerezni gördülő anyagot, kijavíttatja a vasúti műhelyeket és rendbehozza a vasúthálózatot. Mindez csak akkor válhatik valóvá, ha a tisztviselői kar is támogatja.

— Aláírták a román-szerb katonai egyezményt. Belgrádból jelentik: A román-szerb katonai egyezmény megkötésére kiküldött bizottságok befejezték munkálataikat. Az egyezményt már alá is írták.

— Tisztujítás a tordai Zsidó Leányegyletben. A tordai Zsidó Leányegylet a napokban tartotta tisztújító közgyűlését, melyen a következő tisztikart választotta meg: tiszteletbeli elnök Kálmán Józsefné, elnök Ábrahám Szerén, alelnök Kohn Lenke, főtítkár dr. Frenkel, títkár Hirsch J., pénztáros Frenkel L., ellenőr Herskovits R., jegyző Hirsch R., könyvtáros Schächter G., választmány: Balázs E., Csuka L., Grosz M., Groszmann B., Hirsch E., Hirsch T., Herskovits M., Klein R., Kardos M., Pártos M., Perl Sz., Weinberger I., póttagok: Leob Zs., Spieres J.

— Porcellán-kiállítás. Finom ízléssel berendezett, hangulatos otthonában H. Hirsch Margit asszony porcellán apróságokra egy darab keleti világot varázsolt. Buja arab színeket égetett teakancsókra, mokka-csészékre, tányérok lapjaira, tüzes szőnyegmintákat figurális apróságokkal tarkítva. Azután enyhébb, de bizarrságában is kedves török motívumokat, indus és régi orientális színek kedves játékát vezette a porcellán tárgyakra. Komoly stíuszerzők és a Kelet színeken át való sejtelmességének utánérése árad Hirsch Hargit asszony munkáiból. A művész nő ezentúl ösztönzésünkre zsidó motívumokkal fogja porcellánjait megfesteni, de mostani bájos tálátát is érdemes és taulságos megtekinteni. A kiállítás látható délutánként 4-6 óra között, Malom-utca 2, I. emelet.

— A litván zsidó miniszter lemondott. Kovnából jelentik: A litván országgyűlés elé mostanában terjesztették be az agrárreformról szóló törvényjavaslatot, amelynek során a klerikális érdekeltségek erős akciót indítottak a kormány ellen. A kormányznak progresszív gondolkodású tagjai kiléptek, mire a következő napon az egész kormány lemondott. A kormány zsidó ügyek számára külön tárcát tartott fel, amelyet dr. Solovejcsik töltött be. Lemondásával a litván zsidó ügyek különösen a zsidó autonómia forog nagy veszélyben, minthogy a kisebbségi jogokat az alkotmány eddig nem iktatta az alaptörvények sorába.

— Sztrájkjal fenyegetőznek a bécsi zsidó hitoktatók. Bécsből jelentik: A postások, vasutasok, állami hivatalnokok, fináncok és tanítók sztrájkjai után ugylátszik, sor kerül — a zsidó hitoktatók sztrájkjára. A hitoktatók kijelentették, ha nem teljesítik béremelési követelésüket, valamennyien felmondanak és beszüntetik működésüket. A bécsi hitközség arra hivatkozik, hogy a hittan tanítása az állam kötelessége. Ha már a szerény, csendes hitoktatók is sztrájkolni akarnak, elképzelhetjük, milyen rettenetes, türehtetlen nyomor hajtja őket erre a lépésre.

— Megkezdődött a kommuniszták perének a tárgyalása. Bukarestből jelentik: Hétfőn délelőtt kezdődött meg a kommuniszták porének tárgyalása. Az első ülés a vádlottak személyi adatainak megállapításával telt el.

— **A Palesztina-hivatal fölívása.** Az Erdélyi Palesztina-Hivatal fölívja a zsidó chaluc-ügy iránt érdeklődő földbirtokosokat, mező- és kertgazdákat, akik a következő tavaszi és nyári munkálataikban a szombati munkaszünet megtartással zsidó földmunkásokat óhajtának foglalkoztatni, hogy ebbeli ajánlataikat szíveskedjenek a hivatal kolozsvári irodájába Str. Avram Jancu 18 sz. alá be- küldeni.

— Nem sikerült a megegyezés az építési vállalkozók és munkások között. A tavasszal meginduló építkezésekre való tekintettel az illetékes hatóságok egységes árszabályt dolgoztak ki egész Erdély területére. A falukban történő építkezés az árszabály szerint lényegesen többbe kerülne, mint a városokban. Azonban sem a vállalkozók, sem a munkások nem hajlandók elfogadni a hivatalosan megállapított árszabályt. A munkások a munkabérek husz százalékos emelését és a nyolc órai munkaidő megállapítását kérik, a munkaadók ragaszkodnak a tíz órai munkaidőhöz és az akkortól bérrendszerhez. Mindkét fél oly mereven kitart a saját álláspontja mellett, hogy közvetítő indítványról sem hajlandók tárgyalni. A kezdeményezést valószínűleg az iparfelügyelőség fogja a kezébe venni.

— **A Zsidó menza tisztikari tagjait a vezetőség felhívja, hogy ma, szerdán délután 2 órakor tisztikari ülésen teljes számmal jelenjenek meg.** Azok, akik kedvezményre tartanak igényt, ugyanakkor adhatják be kérvényüket.

\* **Legszébben csak Czinknél festhet és tisztíthat.** Dezsma-utca 5.

## SZERHESZTŐI ÜZENETEK

**Berenice.** A drámát — szerzője állítása szerint — a magyarországi zsidóüldözések és a magyar impérium zsenitjeinek a zsidósággal szemben való közhendi és igazságtalan eljárás. inspirálta. Sokat közülünk a jelen fájdalom visszarányit történetünk lendületes korszakaiba és aki a magába fojtott keserűséget enyhíteni akarja, megtalálja ezt a gyógyszer a történetben, ha azt nemcsak eseményeiben, hanem lelki tartalmában akarja megismerni. A történet levezetőjén alkotott mű, ha propaganda-célokat szolgál is, nem elégedhetik meg fájdalom elcsirásával, hanem művészi drámaiságra kell törekednie. Az eseményeknek valószínűsége, a jellemeknek husból és vérből valóknak kell lenniük, a történelem perspektíváit kell látni; nem hangzatos tirádákban, hanem egy mondatban, mozdulatokban, egy fenyegetésben, egy szemrebbenésben kell fölvilágnia a történelemnek. Ez a zsidó történeti dráma megírásra vár. Mert a „Berenice“ nem az.

A meséje vonatolt és ami drámaiság olykor megmozdul benne, inkább olyanfajta irükk, ami a Morlow-féle rémdrámákból visszajáró lélekkéit kísért kezű rökknél. Nagy hiba, hogy a szereplők beállításánál makacs következetességgel a krónikák följegyzéséhez ragaszkodik. Néronnál például Vespasianus kegyvesztettségét a közismert színházjelenettel indokolja. Pedig Quo Vadis írójától megtanulhatta volna, hogy Néro másképpen is kitölthette haragját. De ezt csak mellékesen. Valószínűleg Berenice alakja, különösen a Florussal való találkozás jelenetében, ahol a zsidó fejedelmű úgy viselkedik, mint egy céda személy. Vagy Paulus lovaskapitány, aki ezeket mondja a barátjának:

— Szép kis protekció! Ugylátszik, továbbra is kapitány maradok.

Ilyen orfeumi hang talán még sem illeszthető egy történeti drámába.

Vagy Tiberias Justust, a forradalmárt, aki Berenicétől védelmet könyörög, lehet történelmi alaknak beállítani.

Vagy valószínű, hogy Titus így szerelmeskedett:

— E szemeket nem lehet még a csillagokhoz sem hasonlítani, oly szépek. E szemeket nem lehet még a naphoz sem hasonlítani, oly vakító a fényük. E szemek olyanok, hogy fényességük testemet kigyózzák át, testemet derekban hajlítják meg, testemet még össze is roppantják, ha igézetüknek teljesen hatalmába kerülök.

Mai formájában a Berenicét nem tartjuk színrehozható drámának. De vannak figyelemreméltó részei és írója nem nélkülöz olyan kvalitásokat, amelyekért a munkára bízhatni lehet. De nem kell mindjárt a toronyra kezdeni. (sz. i.)

**P. A. Nagyváradi.** Weizmann joggal panaszkodik a részvétele miatt. Az újjáépítés minden lehetősége fönnáll ma épen úgy, mint a deklarációt követő hetekben. Érthetetlen épen a vagyonos rétegek közönye, mert a nép, a kis egzisztenciák nagy tömegei tudják és érzik, hogy az országfoglalás nagy, az egész nemzedékre és az egész nemzetre háruló munka. Amit ön befejezett tényezőkként akar látni: államfőt, alkotmányt, törvényhozó testületet, zászlót, címert, külügyi képviselőt, azt maga a nép fogja megterem-

teni munkával. A módosok földadata az áldozat. Weizmann panaszaik ezek ellen irányultak. A nép ma inkább, mint valaha van eltelve szeretettel az ő-s-uj haza iránt.

**R. J. Szamosujvár.** Nagyon jól esett olvasnunk a zsidók dacosan szép magatartását, bár egészen természetesen tarjuk, hogy olyan kávéházakat, amely a zsidó lapot mellőzi, jóérezsű zsidó nem látogat. Mert ez már nem pártállás dolga.

**L. L. Vulkán.** Forduljon egy lelkiismeretes ügyvédhez, aki elsősorban a hatóságoknál intézze el az ügyet. Csak az eljárás befejezése után foglalkozhatunk a dologgal, amelybe beleavatkozni csak a büntető hatóságoknak szabad.

**Sz. N. Borsa.** Ha jó elvtárs, akkor be kell látnia, hogy apró-cseprő torzalkodásokra nem adhatjuk oda hasábjainkat. Ilyenfajta ügyeket a nyilvánosság bevonásával csak elmérgesíteni lehet, holt a cél; szeretettel békét teremteni.

**Cionista asztaltársaság.** Nem volt hitehagyott Zsidó temetőbe temették.

**H. A. Margitta.** Forduljon a Tarbut igazgatóságához, Cluj. Strada Filipescu 1.

**M. Gy. Oradea-Mare és Dési Iparosok.** Forduljanak a Palesztina Hivatal vezetőségéhez. Cluj, Str. Avram Jancu 18.

**B. T. Cluj.** Írásainak izmosodniok kell.

## KÖZGAZDASÁG

### Belgrád és Zágráb harcra a dinár hanyatlása miatt

**A jugoszláv pénzügyminiszter feloszlattással fenyegette meg a zágrábi tőzsdét**

Az Uj Kelet tudósítójától.

A jugoszláv dinár meglepő elértéktelenedése az utolsó hetekben éles harcot idézett elő belgrádi kormány és a zágrábi tőzsde között. A királyság deficitje emelkedik, a valuta romlik, a bankóprés működik és mindezt a pénzügyminiszter felfogása szerint a zágrábi tőzsdén üzött spekuláció okozza, amelyet nem lehet megfelelően ellenőrizni. A pénzügyminiszter tehát érélyes leiratot intézett a zágrábi tőzsdetanácshoz, melyben feloszlattással fenyegeti meg a zágrábi börzét.

Zágrábi információk természetesen egészen másképpen indokolják a horvát főváros tőzsdéje ellen irányuló támadást. A magyar-rázat a következő: A fegyverszünet megkötése után jugoszláv kereskedők nagymennyiségű áruhitelt vettek igénybe az antant-államokban. Számítottak arra, hogy a dinár javulni fog. Ennek az ellenkezője történt meg. A kormány moratóriumról kezdett tehát tárgyalni az érdekeltekkel. A belgrádiak a moratórium mellett foglaltak állást, míg a zágrábiak a tervet károsnak mondták, mert ez a dinár árfolyamát szétrombolná.

A moratórium ennek ellenére létrejött és a dinár valóban lehanyatlott. A belgrádiak most Zágrábban látták a dinár-zuhanás okát és minthogy a belgrádi kereskedelmi köröknek a jugoszláv kormányra láthatólag nagyobb befolyása van, mint a zágrábiaknak, igen jó kilátásokkal kísérelhették meg a zágrábi tőzsde bezárását. A zágrábi tőzsde azonban a pénzpiac szervezeténél fogva vezető tőzsdéje Jugoszláviának. Becsukásával Belgrádra maradna az értékes örökség.

Amennyire beilleszthető tehát a centralisztikus jugoszláv politikába az ilyen intézkedés, ép oly heves ellenállásra talál horvát oldalon. A zágrábi sajtó hasábjain egymás után lépnek síkra Horvátország politikai és gazdasági vezetői a pénzügyminiszter terve ellen. Az „Agrar Zeitung“ vezércikke — melyet a tőzsde ügyéről írt — a következő jellemző sorokkal végződik.

— „A belgrádi kereskedők törekvése: Zágrábot legyűrni, természetes. Am a kormány nemcsak Belgrádnak, hanem Zágrábnak is kormánya. Ezért nem hisszük, hogy erre a végzetes lépésre elszánná magát. A zágrábi börze ma határozottan a legfonto-

sabb börzeje Jugoszláviának és becsukása legnagyobb konsternációt okozná. Nálunk a belgrádi szatócok háboruja dul a közgazdaság egyetemes érdekei ellen. Ha ez a háboru elég ok a zágrábi tőzsde feloszlattásához, úgy meg kell barátkoznunk azzal a gondolat-tal, hogy nálunk a belgrádi kereskedők erősebbek, mint a kormány és az állam.“

**Zürichi tőzsde január 24-én. Nyitás.** Berlin 245, Newyork 515, Milano 2840, Prága 995, Budapest 74, Zágráb 470, Varsó 15, Bécs 15, Osztrák korona 8.

**Budapesti tőzsde január 24-én. Nyitás.** Lei 570-560, Napoleon 3000, Dollár 721, Márka 346 353, Osztrák korona 7<sup>3</sup>/<sub>4</sub>, Rubel 63, Szokol 1420-1410, Dinár 940.

**Csehszlovákia kikötője az Északi-tengeren.** (Az Uj Kelet prágai tudósítójától.) Csehszlovákia most alapított két hajóstársaságot, egyet a Dunán egyet az Elbán. A dunai hajózási társaság a Kelet felé irányuló cseh exportot lesz hivatva lebonyolítani. A hajóstársaság nagyszabású exportpolitikának a szolgáltatásban fog állni, melyet ennek megfelelően a forgalom és kereskedelem-technikai felkészültséggel egészítenek ki. Ezeknek a messzemenő terveknek megfelelően Csehszlovákia az Aldunán Brailában és Galacban kikötő és raktár építkezésekre fog, hogy megfelelő elosztóhelyei legyenek áru számára a távolabbi Kelet felé. Ezenkívül azonban Csehszlovákia egy Fekete-tengeri hajóstársaságot is alapít, mely egyelőre Konstanz és a Fekete-tengeri kikötő között fogja a forgalmat lebonyolítani. Ezeknek a járatoknak annál nagyobb aktuálisuk van, mert az orosz kormány ép most jelentette ki, hogy a Fekete-tengeri kikötőben megnyitja az általános forgalomnak, mégpedig egyelőre Odessza, Nikolajev, Novorosszj kikötőket és az aknák eltisztítása után a Szebasztopol, Teodozia, Marjanopolis, Rosztov kikötőket. Később ezeknek a járatoknak Amerika felé való kiterjesztését is tervezik. A csehszlovák elbai hajóvállalat tengeri bázisa a magdeburgi kikötőben lesz. Döntőbírósi határozat alapján Magdeburg városa az Északi-tengeren levő Elba-kikötőben egy háromszázötven méter hosszú sávot tartozik átengedni, a csehszlovák kikötő céljaira. Ugyancsak tartozik a város raktárházakat és emelődarukat a kikötő rendelkezésére állítani. Harminc éven át díjtalanul illeti meg a kikötőre és felszerelésének használata Csehszlovákiát, ennek ellenében azonban egy meghatározandó összeget fognak Németország javára irni a Csehszlovákiával szemben fennálló jóvátételi számlán.

Ezer vagon a napi széntermelés Jugoszláviában. Belgrádból írják: A jugoszláv szénbányák naponta ezer vagon szén termelnek. Jelenleg ötezer vagon szén van raktáron, amelyet a szállítási nehézségek miatt nem tudtak továbbítani.

**Az utódállamok tranzit-konferenciája.** Varsóból jelentik, hogy ott Csehszlovákia, Lengyelország és Ausztria részvételével konferenciát tartanak, amelyen főleg a Románián át lebonyolítandó tranzit-forgalmat fogják megbeszélni. De megbeszélés tárgyát fogja képezni a többi utódállam közötti forgalom kérdése is.

**Jugoszláviában csak dinárban lehet számitani.** Belgrádból jelentik: A kereskedelemügyi minisztérium Jugoszlávia valamennyi kereskedelmi és iparkamaráihoz rendeletet intézett, hogy ezentul a számlákat kizárólag dinárvalutára állítsák ki. Ezzel a koronaértékelés Jugoszláviában megszűnt és helyébe kizárólag a dinárértékelés lépett.

**Jugoszlávia szabályozza az ópiumkereskedelmet.** A belgrádi népjóléti minisztérium a földművelésügyi minisztériummal egyetértésben az ópium be- és kivitelét egy külön törvényben fogja szabályozni. Az SHS. állam területén Macedóniában termelnek ópiumot.

### Valutapiac:

**Páris,** jan. 24. Bukarest —, London 5284 50, Newyork 1250 50, Belgium —, Róma 54 25, Svájc 243 25, Prága 23 25, Berlin 61 16, Bécs —<sup>3</sup>/<sub>8</sub>, Budapest —.

**Prága,** jan. 24. Dinár 68 50 —, márka 2710 —, leva 3385 —, svájci frank 1073 —, norvég kor. 859 —, dán kor. 1104 —, svéd kor. 1113 50, török lira —, lira 234 —, francia frank 441 —, font sterling 229 —, dollár 5375, osztr. kor. 42 —, holland for. 2003 —, lengyel márka 745 —, magy. kor. —.

**Berlin,** jan. 24. Bukarest —, Amsterdam —, Brüsszel —, Kristiania —, Kopenhága —, Stockholm —, Helsingfors —, Róma 885 —, London 862 50, Newyork 204 25, Páris 1630 —, Zürich 3970 —, Madrid —, Bécs 575 —, Prága 378 —, Budapest 2965.

**Zürich,** jan. 24. Berlin 257 50, Amsterdam —, Newyork 515 —, London 2167 —, Páris 4150 —, Milano 2240 —, Brüsszel —, Kopenhága

Stockholm —, Krisztiania —, Madrid —, Buenosayres —, Prága 940 —, Budapest 75 —, Zágráb 175 —, Bukarest —, Varsó 15 —, Bécs 15 —, osztr. kor. 8 —.

Budapest, jan. 24. Lei 534 —, Napoleon 2800 —, font sterling 3100 —, leva —, dollár 728 —, francia frank 6050 —, márká 356 —, lira 3110 —, osztr. kor. 8 —, rubel 6350 —, szokol 1375 —, svájci frank 139 —, dinár 935 —, lengyel márká 22 1/2.

## SZINHÁZ

HETI MŰSOR  
Magyar Színház

Szerda: Aranyember. (Rendes helyárrakkal. Napibérlet 85. sz. A.)  
Csütörtök: Szerelm vására. (Rendes helyárrakkal. Napibérlet 85. sz. B.)  
Péntek: Kék mazur. (Lehár-operettjüdság először. Premierhelyárrakkal. Napibérlet 20. sz.)  
Szombat d. u. 3 órakor: Lear király. (Hetedik ifjúsági előadás igen olcsó helyárrakkal. Előadó dr. Borbély István tanár.)  
Szombat este fél 8 órakor: Kék mazur. (Operettjüdság 2-odszor. Rendes helyárrakkal. Napibérlet 87. sz. C.)  
Vasárnap d. u. 3 órakor: Sárga csikó. (Szentgyörgyi István főlépésével. Olcsó helyárrakkal.)  
Vasárnap este fél 8 órakor: Kék mazur. (Operettjüdság 3-adszor. Rendes helyárrakkal. Általános bérletszűnetben.)  
Hetiő: Kék mazur. (Operettjüdság 4-edszer. Rendes helyárrakkal. Napibérlet 88. sz. D.)  
Kedd: Kék mazur. (Operettjüdság 5-ödször. Rendes helyárrakkal. Napibérlet 89. sz. A.)  
A műsorra tüzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.

### A színházi iroda hírei:

Kék mazur. A kora reggeli óráktól késő délutánig szakadatlannal folynak a színpadon s a műhelyekben Lehár Ferenc új operettjének, a Kék mazur-nak az előkészületei. A közönség lázas izgalommal várja a Luxenburg grófja s a Vig özvegy komponistájának legújabb remekét, amely Bécsben és Budapesten szenzációs sikerrel töltötte be a Theater an der Wien, illetőleg a Király-színház műsorának egy egész éadaját. Bécsben 300-szor, Budapesten 100-szor adták a Kék mazur-t. A színházunk is a legteljesebb reményekkel várja az új Lehár-operett sikerét. Pénteken lesz a Kék mazur bemutató előadása s szombaton, vasárnap, hétfőn és kedden megismélik az előadást. Mind az öt előadásra tömegesen váltják előre a jegyeket. A darabot Izsó Miklós rendezi s Stephanidesz József dirigálja. Főszerepeit Kolbay Istikó, Kovács Kató, Berky József, Réthely Ödön, Nagy Gyula, Izsó Miklós, Leövey Leó fogják játszani. — Aranyember és Szerelm vására. Ma este Jókai Mór halhatatlan műve, az Aranyember fog színre kerülni, a címszerepben Táray Ferencel, a többi szerepben Szentgyörgyi Istvánnal (Barazovics), Póór Lilitel (Athalia), Izsó Margittal (Timea), Hójnai Klárral (Noémi), Laczkó Arankával (Teriza), Miklóssi Margittal (Brazovicsné), Lengyel Vilmossal (Kadisa), Szakács Andorral (Trikolisz). — Csütörtökön este pedig újra láthatjuk hosszabb pihentetés után az amerikai drámaírás egyik legizgalmasabb termékét, a Szerelm vására-t, Póór Lilitel, Tárayval, Oláh Ferencel, Baróti Erzsivel a főszerepben. — Sárga csikó — Délután. Vasárnap délután 3 órakor a Sárga csikó-t adják mérsékelt helyárrakkal s a puzlabíró szerepében Szentgyörgyi Istvánnal.

Főszerkesztő: **Dr. FISCHER JÓZSEF**

Felölős szerkesztő: **MARTON ERNŐ**

Kiadó: **KADIMA** kiadóvállalat r. t.

Szerkesztőség: Calea Reg. Ferdinand (volt Ferenc József-ut) 48 - Kiadóhivatal: Brassai-utca 10. sz. Fiókkiadóhivatalok: Nagyvárad, Deák F.-utca 9. Arad, Str. Alexandri 1.

### Önkéntes árverés

Közírré tesszük, hogy a Szatmári Kereskedelmi Részvénytársaság felszámolása folytán az alant részletezett fűszerárakat önkéntes nyilvános árverésen eladjuk.

Az árverés Satu-Mare-ban, a str. Horia (Károlyi-utca) 5 szám alatti raktárhelyiségünkben 1922. január hó 31-én délután fél 3 órai kezdettel jog megtartatni és az árak minden elfogadható áron, mélyen a napi árak alatt is eladatnak.

Cluj, 1922. január 19.

„CASA NOASTRA“ KERESKEDELMI ÉS IPARI BANK R.-T. ÁRUOSZTÁLYA, ezeltől Szatmári Kereskedelmi Részvénytársaság, Satu-Mare.

Frank kávé, cseh pótkávé, ultramarinok, vaspor, kátrány fedelme, hulladéksó, új zsák, papírzsineg, cigarettahüvely, újságpapír, fénymáz, gyümölcsíz, vaslak, tarokkártya, seprő, papírzsák, cukorkák, leveskocka, izesítő, borax, ruhafesték, bádognanna, trikó-árak, putz-paszták, palmaolaj, szappanok, pohármécses.

### Árverési hirdetmény

Alulírott cég ezennel közírré teszi, hogy 800 doboz Kalla-féle hal, vevő átvételi késedelmé folytán Satu-Mare-ban, str. Horia (Károlyi-utca) 5 sz. alatti raktárhelyiségben 1922. január hó 31-én délután fél 3 órai kezdettel közjegyző közbenjöttével megtartandó nyilvános árverésen a legtöbbet ígérőnek el fog adatni az alanti feltételek mellett:

1. Az árú kiküldési ára dobozonként 35 lei, az árú azonban alacsonyabb ígérlet esetén is el fog adatni.
2. Az árú nyolc részletben 100 dobozonként fog árverés alá bocsátatni.
3. A vevő tartozik a megvett árú a közjegyző kezéhez készpénzben a leltés után nyomban a vételi illetékek együtt kifizetni és a megvett árú azonnal elszállítani.
4. Sem az árú minőségéért, sem az esetleges más hiányokért felelősséget nem vállalunk.
5. Az árverés alá kerülő egyes részletek aránylagosan lesznek a különböző halféllekből összedlívva (koronahal, göngyölthal, halsaláta és heringfilét).

Satu-Mare, 1922. január 19.

„CASA NOASTRA“ KERESKEDELMI ÉS IPARI BANK R.-T. ÁRUOSZTÁLYA, SATU-MARE.

## Gőzfürdő

teljes berendezéssel eladó.  
Érdeklődők forduljanak

Halmi Józsefhez Arad,  
Str. Eminescu No. 4. 3117-I

Előfizetési ár havonként . . . . . 30 lei  
Egyes szám ára mindenütt 1 lei 50 bani  
Hirdetéseket milliméteres díjszabás szerint vesz fel a kiadóhivatal

## „ARGENTA“

óra, ékszer és alpaccááru  
nagykereskedés

CLUJ,

Str. Filipescu (Óvár) Sztlélek-u.

Ajánlunk azonnali szállításra:  
Junghans és Kiengle gyártmányu:

Kis és nagy ébresztő órákat, miniatűr órákat, hárfagong és mezzogong falórákat, különféle ingaórákat Bäckér szerkezettel, miniatűr szalon-órákat

Hacker, Wolkenstein és Glücksehg gyártmányu chinaezüst

dísz, ajándéktárgyak és szervizekben szertirozott nagy-raktár. Berndorfí evőeszközök. Gyönyörű kivitelű Bijuterie választék.

Szolid, olcsó árak.  
Pontos postai szétküldés.

Színház, bál **YES** porcellánpudert előtt amerikai **YES** használjon  
Zöld zárszalag nélkül hamisítvány!

## Au Bon Gout

Bárdos Jenő

párisi és bukaresti áruházak lerakátnak farsangi újdonságai megérkeztek  
Főtér 4.

Nagymennyiségű lámpaáru, cseh táblaüveg, karlsbadi porcellán és Dittmar-féle lámpaáru érkezett.

## DEUTSCH K.I.

üveg és porcellán nagykereskedés részvénytársaság

Oradea-Mare — Nagyvárad,  
Str. Nicolae Jorga (volt Zöldfia-utca) 4.

TELEFON 71.

1268

Pontos és szolid kiszolgálás.

## Aszalt

## szilva

érkezett

Léb Fivérekhez

Cluj—Kolozsvár. Telefon 4-71

## Gutfried és Herskovits

Oradea-Mare — Nagyvárad  
Piata Unirei 12.

1289

Erdély legnagyobb és leszolidabb importőrei. Állandó gyári lerakat Chemnitzí kötött-szövött árukban, ugymint horgolt nyakendők, mindennemű harisnyák, szveteretek, sálak stb. Nagy raktár mindennemű Harlandí olasz D. M. C. cernák és pamutokban.

Megrendeléseket postán eszközölünk.

Ujrafoncsorozás!

## Péchy és Társa

Finntükrök gyártása!

## Modern üvegcsiszoló és tükörárugyár

üzemét ORADEA-MARE (Nagyvárad) Str. Saguna (Kapucinus-u.) 20 megkezdte: 1270

Minden méretű és minőségű tükrök, butorüvegek olcsó árakon megrendelhetők.

KÉRJEN AJÁNLATOT!

## APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó ára 1 lei. Vastagabb betűvel 2 lei.  
Legkisebb apróhirdetés ára 10 lei.

Egy nyomdávállalat társtulajdonosa, ki 29 éves izraelita vallásu, vagyoniilag hozzáillő hozományu leánnyal házasság céljából megismerkedne. Leveleket „Házasság” jellegre az Est Hírlapiroda Tg. Mures továbbít.

Vizsgázott gépész lezserelt katona állást keres. Berkovits Adolf, Menyó Szilágy megye.

Fiatal orásegéd, ki bármely tekintetben megbízható oly állást keres, hol a szombatot megtarthatja. Leveleket „Hűség” jelleg alatt a kiadóhivatalba kérek.

Kisztrafik-jogom van. Keresek forgalmas helyen megfelelő helyiséget helyben vagy jobb vidéki városban. Esetleg társulok helyiségtulajdonossal. Ajánlatokat: Halbreich Simon Cluj, Arany János-u. 4.

Eladó egy nagyon szép fehér selyem női jelmez. Megtekinthető délelőtt 11-1-ig Minoriga-u. 6. ajtó 6.

Uj, rövid zongora Lauberger bécsi, elsőrendű dupla pedáls eladó. Erdőkődni Fraternitásnyomda, Kaufman Armin, Cluj, Honvéd-u. 16. Telefon 4-55.

Eladó egy szalon garnitúra, egy nagy álló tükör és egy női íróasztal székkel. Cim Majális-u. 2.

Witwer Im 45. Jahres alter hat 3 Kinder jüngstes 13 Jahre, lebt in kleineren Industrieorte unter bürgerlichen Verhältnisse sucht behufs Ehe bescheldene u. sympatische Frau.

Perfekt gyors és gépirót keres azonnali belépésre az Uj Kelet szerkesztősége. Jelentkezni lehet délelőtt 11-től délután 6-ig Calea Regele Ferdinand 48.

Ének és zongorákat ad okleveles zenetanár. Majális-u. 9.

Kilenc éves fiam és hét éves leányom mellé francia, német nevelőnőt keresek. Ajánlkozások a fizetési igény megjelölése mellett Frattí Pollák-cég címére Caransebes intézendők. 3126-1

Zsidó vallásu 22 éves fűszerkereskedőségét állást keres. Beszél román, német, francia, magyar nyelvet. Cim Weisz Mór, Cluj, Kriza-u. 18.

**Booskor, mosótalp, felsőbőr és szilgyártóblank**  
Állandóan nagy készlet készletben és nagyban, legolcsóbb árak mellett. — Vidéki megrendeléseket kis postacsomagokban is elküldök. — Jelenlegi talp és booskor ára 65-70 lei. — **vagontételnél 5 százalékos kedvezmény.**  
**SÁMSON BŐRÉVÁR,**  
Gyufagyár-utca 1 — Gyors-árú raktárral szemben. — Telefon: gyár 3-86 - lakás 3-87 1278.

Kötő és horgoló gyapjufonal 40 színben legfinomabb minőségben a napokban megérkezik SIPOS JENŐ céghez, P. Unirei 17.

### Szilágyi Eleonora R.-T.

Alánlja: Likőr, rum különlegességeit. Elsőrendű pezsgőt és borait. 1269 Szesz nagyraktár.

### Jutazsákokat

használt, vagy új állapotban 50, 75 vagy 100 kgr. ürtartalmukat nagyobb mennyiségben vásárolnánk. Papirsákok készítéséhez megfelelő papírt is nagy mennyiségben vennénk. Ajánlatokat

**Kramer J.**  
egeresi gipszgyára Aghires (Egeres) címre kérjük

Jól és olcsón vásárolni csak a 1303

**Feiner Testvérek** engros és endetail áruaktárában lehet Cluj, Calea Regele Ferd. (Wesselenyi-u.)

### Első Erdélyrészi Ékszerárugyár

CLUJ-KOLOZSVÁR, Str. Xenopol (Szappan-u. elején)

Állandóan raktáron tart saját készítményű láncot, gyűrűt karkötőt stb. Vállal minden e szakmába vágó munkák elkészítését, alakítását és javítását. Fogászati arany és forrasztó. Huzal és lemez arany- és ezüstben. Törmelékarany-beváltás. 1273

2-13 TELEFON ..... TELEFON 2-13

**Osztyalozott KARBID**  
mész-nitrogén-mütrágya  
15-20 százalék nitrogéntartalommal, nem porzó, olajozott vagy granulált minőségben, zsákokba vagy bádogdobokba csomagolva, prompt szállít:  
**Nitrogén Mütrágyaipar Rt. Dicsősztmárton**  
Vasuti kocsikról gondoskodunk!

Utlevéleket 48 óra alatt lattamoz. — Felvesz hirdetéseket és fényreklámhirdetéseket. Fodításokat elvégez „RECLAMA”, Piata Unirei 4. I. emelet. 2917-1

**Hölgyeim figyelem!**  
A központi hölgyfodrász és manikür szalonban a női fodrászat

minden ágát u. m. hajfonatok és transformatiok (parókák) készítését, hajfestést, ondolálást, hajmosást, maniciúrt személyesen végzem.  
Hajfesték minden színben és összes kozmetikai cikkek kaphatók.  
Terkál volt üzletvezetője  
**Péterfy Juliska**  
Cluj, Wesselenyi M.-utca 13. udvarban.

**Galatiban** Strada Dinojeti 5. alatt közel a kereskedelmi centrumhoz, Piata Vechi mellett Sächter-féle házban megbízható orth. **שך** étkezést nyitottam erdélyi konyha és borokkal. Tiszta és uj szobáival igen alkalmas szállásra. Mindennemű közvetítést szállítást és megbízást pontosan és lelkiismeretesen eszközölök.

### Ludovic Salamon

Szörme bundákban és különféle **szörmékben** nagy választék. Megrendelés, átalakítás és festést minden mennyiségben vállalunk  
**S. Eisenstädter & Co.** 1297  
szűcs, szörmeáruháza Gal. Vict. (v. Kosuth Lajos-u.) 2. Telefon 1-49.

A kormány engedélye alapján, „Erdély és a csatolt területek orth. izr. Központi Iroda” felügyelete alatt a Timisoarai „Bega” (ezelőtt „Hungária”) Gőzmalom Rt., Timisoara (Temesvár) a

### HUSVÉTI LISZT

kizárólagos előállításával bizatott meg. — Sürgős rendelések vagy közvetlenül a Központi Irodához, Bistrita, vagy a „Bega” Gőzmalom Rt. igazgatóságához, Timisoara, intézendők. — Szállítási engedélyről és vagonokról a „Bega” Gőzmalom Rt. gondoskodott. — Kormányrendelet értelmében a timisoarai „Bega” Gőzmalom Rt. liszt-szállítmányai külön kedvezményes fuvardíjtétel mellett eszközöltetnek.

3142-1

**GUTH Á. fii**  
Satu-Mare (Szatmár-Németi)  
Gyárt és szállít:  
Parafadugót, pléhkoronadugót, fadugót, staniólüvegkupakot, csapelin-folyadékot, üvegekmet becsüldőlemezeket, facsapot, kénlapot, gelaifinet, víz-hőlyagot, acéblombát, parafatálapot (cipőbetét), parafatáblákat, „Berolina” vagy „Biol”-keféket, filtrigépeket, asbesztet, gumitömítőket, borszivattyukat, pezsgősdörtháló-lemezt és agrafot, cognacos üvegekhez raffiahálót, szivacsot, önzott tubusokat, pléhdobozokat és valamennyi pincészeti cikket és gépeket a legolcsóbb napi árbán.  
Kérjen árajánlatot!

Szarut, szaruhegyet, aggancsot, husolást és csontot, valamint mindennemű timárhulladékot legmagasabb 744 napiárban vásárol  
**Szaru- és csontárugyár Rt. Cluj**

**Minden házban fontos!**  
Az egészség érdekében nélkülözhetetlen **pávatolt, vatta-, lószőr- és gyapjuzisztitása**, melyet gőzerőre és vegytisztításra berendezett műhelyemben 1252 gyorsan és pontosan vállalok. Raktáron tartok kész párnákat és tollat. Mérsékelt árak! Szolid kiszolgálás!  
**Stern Salamon Kosuth L.-u. 10.**

**Parfumerie**  
**László & Comp.**  
Cluj, Piata Unirei 12.  
Telefonszám: 178.  
Manicure és parfume caseffák, francia, angol parfüm és kozmetikai különlegességek  
**Engros és endetail**  
1211